

POOHLÉDNUTÍ ZA ČESKOU UROLOGIÍ

Žijeme ve zvláštní době, kde lokální nahradilo ve značné míře globální, zažíváme živelné pohromy, ale také finanční, ekonomické i politické otřesy a co je nejhorší, jsme svědky i válečných konfliktů s nacionalistickým a náboženským podtextem. Vše má širokou společenskou odezvu, která se projevuje až existenčními obavami, ale také změnami životních postojů a životních hodnot. Nové „klima“ připravilo úrodnou půdou i pro nové guru, kteří své příznivce získávají klamnými idejemi (sliby), náboženským matením i třeba filozofií pro vás jedna z pěti znamená více než nic. Ustupujeme z mravnostních (křesťanských) ideálů, které jsou ve stále větší míře nahrazovány individualismem, sobectvím, intrikánstvím, vzájemnou nevraživostí a konzumním způsobem života se snahou získat pro sebe co možná nejvíce, a to nejednou za každou cenu. Tyto inovace současnosti se promítají i do naší společnosti a s trochou nadsázky nemíjejí ani naši urologickou komunitu.

Editorial píše v době mezi prvním a druhým kolem voleb do nového Výboru České urologické společnosti (ČUS) ČLS JEP. Dosavadní výsledky ukazují, že se asi další překvapení konat nebude a že se ČUS vrátí ke svému základnímu poslání, které plyne i z jejího názvu, odborné a vědecké činnosti. Ano, profesní a odborovou náplň mají na starosti jiné organizace. V minulém funkčním období jsme zažili razantní nástup ambulantních kolegů, kterým se podařilo strategií naší neukázněnější parlamentní strany ovládnout Výbor ČUS. Naplnily se tak ambice několika jedinců, kteří pod rouškou diskriminace a utiskování vyhrotili polarizaci naší odborné společnosti. Nelze však nevidět, že tento posun byl tak i trochu logický vzhledem k dlouhodobě vážnoucí komunikaci i nepochopení specifiky ambulantní sféry. Radikalizace ambulantních specialistů mnohé zaskočila, nemocniční lékaře probudila a vedla i k založení Grémia přednostů a primářů urologie. Nakonec to dopadlo lépe, než se očekávalo, a tak je možné konstatovat, že se podařilo i mnohé dobré a poděkování hodné. Soudě podle diskusí v urologických kuloárech asi největší vlnu kritiky a nevole vyvolalo mediální vyjádření předsedy k akci „Děkujeme, odcházíme“, který své názory prezentoval způsobem budícím dojem, že se jedná o postoj celé naší urologické obce. Presumpci nevinny pomíjející, nekompetentní a nekolégiální bylo i jeho televizní vystoupení k Hořovické kauze. Akce „Děkujeme, odcházíme“, i když neskončila naplněním všech požadavků, ukázala jednotu a sílu lékařského cechu, kde stávkokazi (spíše kazisvěti) byli v naprosté menšině a zůstali v izolaci. Je to obrovský vklad do budoucna, kdy bude stále obtížnější obhájit naše společenské postavení spojené s adekvátním fiskálním ohodnocením.

Česká urologie prodělává generační výměnu na vedoucích postech. Překvapení se nekonala, neboť dosavadní způsob výběrových řízení je ani neumožňuje. Objevil se však závažný problém, kterým je nedostatek erudovaných urologů schopných nastoupit na uvolněná vedoucí místa. V tomto směru je na pováženou impotentnost některých i elitních pracovišť, která musela sáhnout buď k „sousedům“ anebo obsadit své vedoucí posty akademický neerudovanými „šéfy“. Na jedné straně to signalizuje nezáměr o akademickou/primářskou dráhu a na straně druhé i neschopnost či „diplomatickou“ neochotu vychovat následovníky. V této situaci je nepochybně velkým příslibem pro budoucnost české urologie jmenování dvou nových profesorů urologie – prof. MUDr. Marka Babjuka, CSc. a prof. MUDr. Milana Hory, Ph.D. Pozornosti by neměla uniknout jejich přímočará cesta za akademickým vrcholem, když pomoc v zahraničí hledali pouze pro zvýšení kvalifikace a k jeho dosažení zvolili cestu (akademický senát) nejnáročnější.

Medicína prochází bouřlivým vývojem, který přináší sofistikovanější diagnostiku, léčebné způsoby i technologie. Chirurgickými obory doslova otřásá miniinvazivita, která postupně nahrazuje klasické otevřené operace, urologii nevyjímaje. Ne všichni si tento trend uvědomují a vítají ho. Pramení to nejspíše z časové a odlišné manuální náročnosti těchto technik a také z vyšší nákladnosti či dočasné finanční nedostupnosti (operační robot). Jsme tak svědky latentního „souboje generací“, kdy dříve narození, mistrovsky ovládající klasickou techniku moderním způsobům nepřejí, nechťejí přijít „o své“ a rovněž operační robot je pro ně hořkým soustem. V této situaci existují dvě možnosti: dát šanci mladším anebo se na „stará“ kolena rozhodnout jít do toho. Obojí si žádá notnou dávku sebereflexe i odvahy. Obhajoba „klasiky“ opírající se jen o záměrně vybraná sdělení tyto operace favorizující a naopak opomíjející práce dokumentující přednosti metod nových je nefér a dlouhodobě neudržitelná. Pokrok nikdo nezastaví a ani dnes se nelze chovat jako dělníci

na počátku průmyslové revoluce, kteří rozbíjeli stroje v domněnání, že si uhájí práci. Bude proto na novém Výboru ČUS, aby i u nás byl tento generační problém veden správným směrem. I naši urologickou atmosféru čerá operační roboty. Je jich málo, neboť jsou drahé, pro většinu nedostupné a i zdrojem závisti. Je jenom otázkou času, kdy se velkovýrobou roboty stanou cenově dostupnější. Pak by podstatně kratší doba výuky („lerning curve“) mohla být řešením existujícího mininvazivního sváru. Je dobře, že naše urologie i zde hraje významnou roli. Potvrzuje to i zvolení doc. Vladimíra Študenta Ph.D. za předsedu České společnosti robotické chirurgie ČLS JEP.

K akreditacím a akreditačním řízením bych jako bývalý předseda Akreditační komise Ministerstva zdravotnictví ČR rád připojil několik glos. Jde o nelehkou a nevědnou práci, při které jsme vždy respektovali doporučení Výboru ČUS a rozporovali je s návrhy ministerstva. Nad akreditacemi jsme strávili nespočet hodin a nakonec to dopadlo nad očekávání. Naši snahou bylo, abych si uhájili své a nikomu neuškodili. Museli jsme však respektovat nastavená kritéria, neboť jen tak lze udržet úroveň české urologie. Specializační vzdělávání prošlo rovněž složitým vývojem provázeným ze strany ministerstva řadou kotrmelců. Pro nás je důležité, že jsme nakonec prosadili samostatný urologický kmen i rozsah vzdělávání podle našich požadavků. Mé poděkování proto patří všem členům akreditační komise a hlavně doc. Radimu Kočvarovi, kteří odvedli obrovský kus práce. Specializační i kontinuální vzdělávání nyní přešlo na vysoké školy. Osobně převedení na lékařské fakulty nepovažuji za příliš šťastné, neboť v podstatě nic nového nepřináší. Zajišťovat ho budou prakticky stejní lidé, ale na různých místech, a proto je zde velká pravděpodobnost rozdílných požadavků.

Být předsedou nebo členem zkušební atestační komise bylo „cílem“ mnoha urologů. Monopolní postavení Katedry urologie IPVZ, v jejímž čele jsem dlouhá léta stál, bylo hlavním terčem kritiky. Rozšířením katedry o externí učitele i examinátory jsme tuto námitku rozptýlili. Pomohl nám i nový zkušební řád, podle kterého se otázky tahají a předseda komise volí. Zkoušený a zkoušející se tak rázem dostali do podobné situace, a to examinátorké touhy velmi zklidnilo. Chtějí-li totiž členové komise a zejména její předseda u atestační zkoušky obstát, pak musí být tak říkajíc v obraze, a to vyžaduje důkladnou přípravu. Já osobně jsem po dlouhé době poslední dvě dovolené strávil bez Campbellovy urologie, která vedle průběžného studia patřila pravidelně k mému předatestačnímu rituálu.

Ať dopadne volba nového Výboru ČUS jakkoliv, je nanejvýš žádoucí, aby do jeho čela byla opět zvolena osobnost respektovaná doma i v zahraničí a hlavně schopná konsenzuálního vedení. Složení výboru by mělo být vyvážené v zastoupení ambulantních, dětských, klinických i nemocničních urologů. K tomu by se ale musel upravit volební řád. Mělo by také respektovat existenci urologů, kteří pracují jak ve sféře nemocniční, tak i ambulantní a vidí i ovlivňují urologické dění z obou stran. Velkým pochybením by bylo pokračovat v nastolené polarizaci a dokonce vztahy vyhrocovat. Všichni si musíme uvědomit, že se vzájemně potřebujeme a že nespolečné by kromě naplnění osobního ega nevedlo k ničemu. Otevřít by se opět měla i otázka délky funkčního období ve Výboru ČUS, které by mělo být časově omezené, např. na dvě funkční období. Všichni členové výboru by si měli uvědomit, že byli poctěni velkou důvěrou, která je ale zavazuje k tvrdé práci a ne k pozici přisedících. Práce výboru musí být kolektivní a neměla by tedy viset na 2 až 3 členech, jak tomu bývalo doposud. Nezajímavá není ani myšlenka, že by si výbor na svá zasedání podle potřeby mohl přizvat další zástupce. Alarmujícím úkolem pro nový výbor je posílení naší mezinárodní prestiže, která v posledních letech upadla. Připomínám jen naši žalostnou prezentaci na posledních akcích EAU. Je nutné přijmout opatření ke zvýšení naší účasti v renomovaných časopisech i na mezinárodních urologických fórech (omezit sjezdovou turistiku, stimulovat mladé urology finančně i možností zahraničních stáží) a posílení naší účasti ve strukturách EAU.

Do následujících let přeji české urologii po generační obměně a s novým výborem více klidu i peněz na práci. Pokusme se nezdravou řevnivost a intrikánství nahradit vzájemnou soutěživostí v zavádění nových léčebných postupů a operací, v léčebných výsledcích, v počtu vyřešených výzkumných úkolů, v počtu publikací v „impakt-faktorovaných“ časopisech a přednášek na mezinárodních fórech. Jen tak se budeme vzájemně lépe cítit a naše urologie neztratí dobré jméno.

prof. MUDr. Jan Dvořáček, DrSc., FCMA